

Список використаних джерел:

1. Колеснік О.О. Освітні інновації в контексті сучасних наукових досліджень / О. О. Колеснік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж. https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/7_2011/14.pdf
2. Петрунько О.В. Освітні інновації в Україні: проблеми впровадження та можливості оптимізації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж. http://elibrary.kubg.edu.ua/11662/1/O_Petrunko_KPP_IL.pdf
3. Про повну загальну середню освіту. Закон України від 16.01.2020. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
4. Семенюк С.Б. Освітні заклади як особливі суб'єкти інноваційного розвитку суспільства / С.Б. Семенюк, С.В. Шпилик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21030/2/TRM_2017_Semeniuk_S_B-Osvitni_zaklady_yak_185-194.pdf

ПРИРОДНИЙ ЛАНДШАФТ ЯК ТЛО ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ**Рогожа М.М.***(Умань, Україна)*

Ставиться мета сформуванню у навчальному просторі вищої школи уявлення про природний ландшафт як тло, водночас, і середовище розвитку соціокультурного простору. Саме в ньому неперервно виникають, розвиваються та тривають різні явища, що в кінцевому результаті нами сприймаються безперервним перебігом історичних подій. Сприймаючи лексичну групу «природний ландшафт» як робочу, неминуче маємо провести тлумачення цієї дефініції.

Отже: «Природний ландшафт – цілісна частина ландшафтної оболонки Землі, що утворилася в результаті складної й тривалої взаємодії основних геокомпонентів планети (гірських порід, води, повітря, біоти) в певних (щоразу специфічних) умовах середовища, і як наслідок – набула характерного вигляду в просторі» [1, с. 148].

Розглядаючи запропоновану тему в контексті вимог щодо забезпечення належної якості освіти у закладах середньої освіти, водночас, розуміючи під цим перспективу продовження ними як студентами, засвоєння обраного фаху, вважаємо необхідним зробили кілька необхідних акцентів (сприймаючи знання як кінцевий результат освітнього процесу). Найперше – комплексний характер набутого знання (рівень бакалавра), розуміючи під цим органічний сплав гуманітарного та природничого знання (допускається й протилежний порядок). Наступне – його логічний характер, котрий дозволяє, отримавши освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, навчатися у магістратурі на основі здобутого міждисциплінарного знання на основі причинно-наслідкових зв'язків. Нарешті, освітній процес має неодмінний характер здійснюватися у відповідному часово-просторовому континуумі з властивими йому ознаками.

Яскравим прикладом комплексного характеру здобуття середньої, ще більше – вищої, на наш погляд, бачиться навчальний предмет «Історія України», проектування його на подальше вивчення у якості навчальної дисципліни «Історія України» у закладах вищої освіти. Міждисциплінарний характер здобуття знань з української історії досить переконливо переплітається з географією України у її фізичній компоненті. Питання вивчення історії України в часово-просторовому континуумі, ґрунтуючись на цілісності його, неминуче виводить освітній процес на засвоєння загального через одиничне. Під цим ми розуміємо, що кожна історична подія відбувається у певний час на певній території. Остання має лише їй властиві фізико-географічні параметри. На нашу думку, достатньо переконливим прикладом може бути Національно-визвольні війни під проводом гетьмана Богдана Хмельницького та його сподвижників упродовж 1648-1676 років.

Йдеться про той відрізок часу, коли бойові дії очолював особисто гетьман Богдан Хмельницький, що їх історичний перебіг був пов'язаний з локусами різних природних ландшафтів України.

Локус «Княжі Байраки»¹. У минулому схилами балки Княжі Байраки росли ліси, що тягнулися аж до с. Мишурич Ріг. Власне балка знаходиться на верхів'ї р. Жовтої – притоки р. Інгульця. У цій місцевості 16.05.1648 р. відбувся другий етап битви, – перший під Жовтими Водами (29.04.1648) – було розбито решту відступаючої польської армії. Вона – початок національно-визвольної війни під проводом гетьмана Богдана Хмельницького [2].

Локус «Горохова Діброва»². Відступаюче від Корсуня польське військо потрапило у пастку в урочищі Горохова Діброва (на південь від Корсуня). Вмілими діяти гетьман організував битву так, що вороже військо потрапило в пастку, завбачливо підготовлену М. Кривоносом із піхотою й 10 гарматами. Козаки і кримські татари тиснули на відступаючих з флангів і тилу. Поляки увійшли в широкую (близько 3,5 км) і глибоку балку. Затиснуте зліва болотом, а справа – кручами, військо РП, наткнулось на засаду, зупинилося та упродовж 25-26.05.1648 р. було розбито. Знання природного ландшафту допомогло гетьману і цього разу розгромити відступаюче військо поляків [2].

Локус «Пилявці»³. Він пов'язаний з битвою 21-23.09.1648 р. між українською козацькою армією і військом Речі Посполитої. Табори воюючих сторін були на протилежних берегах болотистої, топкої долини р. Пилявки, притоки р. Ікви. Обидва береги з'єднувала гребля. Піхота козаків зайняла її та збудувала шанці. Бій почали поляки, 21.09. відкинули козаків за греблю й утворили плацдарм на правому березі. 22.09. греблю відбили, цим спряли переходу на лівий берег основних сил козаків. Прибув і загін буджацьких татар. 23.09. відбулася генеральна битва, перемогли козаки. Військове чуття розвитку ситуації, героїзм воїнів і союзників забезпечили перемогу

Локус «Берестечко»⁴. Горохівщиною проходить вододіл басейнів річок Балтійського та Чорного морів. Природний ландшафт склали річки Стир, Пляшева й Іква з багnistими берегами. Битва під Берестечком (18-30.06.1651[П1]) стала наймасштабнішою і найтрагічнішою. Кримські татари як союзники, мали свої стратегічні погляди щодо бою, втекли й оголили лівий фланг... Кількість всього війська значно зменшилася. Негативно на хід битви вплинула відсутність гетьмана упродовж певного часу. Поляки вдало використали кілька новацій тактики, відмінних від знаних козаками раніше... Козацька вольниця переобирала гетьманів... Сутички і бої, ведені без єдиного керівництва зрештою привели до поразки... Загибло багато вояків. У соціально-політичному сенсі уклали Білоцерківський мирний договір (1651). Але війна тривала!!! [2].

Локус «Батіг»⁵. Поблизу Батога у межиріччі Бугу і Собу недалеко від м. Ладижин військо РП стало табором, бажаючи перешкодити загону Т. Хмельницького пройти до Молдавії (союзний договір). Перед ним була річка, на флангах ліси й болота, за табором – гора Батіг. Бій тривав 01-02.06.1652 р. 01.06. кіннота татар «смикала» поляків з перемінним успіхом. Оточивши вночі польський табір, військо козаків і татар 02.06. штурмом оволоділо ним і розбило піхоту та кінноту поляків. Не врятувало їх зручна позиція табору, німецькі найманці й природні перепони. Перемога мала позитивні територіальні, політичні, династичні та міжнародні наслідки.

¹Княжі Байраки. Нині – село Жовтоолександрівка, Пятихатський район, Дніпропетровська область.

²Урочище Горохова Діброва: знаходиться поблизу с. Виграїв, Корсунь-Шевченківський району Черкаської області.

³Пилявці. Нині – с. Пилявка, приналежне Старосинявській селищній територіальній громаді Старосинявського району Хмельницької області.

⁴Берестечко. Нині – місто Горохівського району Волинської області

⁵Батіг. Гора Батіг біля сучасного села Четвертинівка Тростянецького району Вінницької області.

Локус «Жванць»¹ Скоріше мова про Жванецьку облогу упродовж 28.09. – 15.12.1653 р., оскільки Богдан Хмельницький вирішив не давати генеральної битви, а примусити здатися. Облога виявила кілька центів протидії. Хан не бажав ослаблення Польщі та посилення Московського царства після рішення Земського собору 01.10.1653 р. (щодо протекції над Україною і готовності розпочати війну з Річчю Посполитою), передчуваючи майбутні зазіхання останнього на Крим (вихід до Чорного моря). Була і секретна частина угоди Іслама III. Герая та Яна-Казимира. Ці та низка інших причин привели до Переяславської угоди 08.0.1654 р.

У висновку слід підкреслити, що вивчення Історії України в середній і вищій школі з урахуванням компонента «природний ландшафт» має особливості у зв'язку зі специфікою навчального процесу, тривалістю вивчення начального предмета та начальної дисципліни, віковими особливостями учнів і студентів, рівнем підготовки вчителів і кваліфікації викладачів вищої школи.

Список використаних джерел:

1. Природний ландшафт. Словник-довідник з екології: навч.-метод. посіб. Укладачі: О. Г. Лановенко, О.О. Остапішина. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 226 с.
2. Шевчук Валерій. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI-XVIII століть / у двох книгах. Книга I. Київ: Тов «Видавництво «Кліо», 2019. 792 с., іл.; Книга II. – Київ: Тов «Видавництво «Кліо», 2019. – 1120 с.

ПОБУДОВА ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Савельєва О.В., Колесникова Н.І.
(Полтава, Україна)

Доступність знань та фундаментальність вищої освіти є чинниками, які мотивують іноземних громадян до навчання у вищих навчальних закладах України, а саме медичних [1]. Навчання іноземних студентів має певні особливості, які зв'язані з умовами освіти, проживання в Україні, метою навчання, адаптаційним періодом у новому етнічному середовищі, тощо.

Викладання предмету англійською мовою є дуже поширеним явищем у вищих медичних навчальних закладах України в теперішній час. Така форма навчання існувала в провідних навчальних закладах за радянських часів і мала за мету підготовку лікарів для роботи в країнах Азії, Африки та Латинської Америки. Зараз зазначена форма навчання розвивається на інших засадах і обслуговує на контрактній основі інтереси іноземних громадян, які після завершення навчання будуть працювати у системі охорони здоров'я своїх країн [3].

Англомовна форма навчання підвищує конкурентоспроможність системи вищої медичної освіти в Україні. Її впровадження полегшує обмін студентами і викладачами між вищими навчальними закладами різних країн, як це передбачено Болонським процесом [2].

Метою роботи був аналіз позитивного досвіду, надбаного на кафедрі патології УМСА при викладанні цієї дисципліни студентам з англомовною формою навчання.

Протягом перших двох років навчання в медичному ВНЗ усі студенти, в тому числі ті іноземні студенти, які навчаються англійською мовою, вивчають гістологію, медичну біохімію, нормальну фізіологію та анатомію. Знання з цих дисциплін формують ту важливу основу, яка є необхідною для вивчення загальної патології. Розуміння процесів,

¹Жванець. Нині – село Кам'янець-Подільського району Хмельницької області.